

Niels Frank

Egy német költő emlékére

*Megkaptad a levelem? Álmodban, talán,
valaki egy kővel közeledett, hogy
a tenyeredbe tegye. Ez a kő volt a levél,
szekrény mélyébe rejtve, évek múlva
került csak elő. A vágy szélkavarta
falevele, végül örvénylőn hull
az emlékezet mélyére,
hogy ott megfeledkezzen rólad is. Közben
csak várhatsz, kétségbeesetten
kutathatod, miért vagy itt.
A mélysötét megvakít,
tizenkét tükrével arcodat lesi.*

*Gondoltam: arcod galamb,
orchidea, pici barna gesztenye? De láttam:
Arcod akár a kő, és megbabonázva
keltem át a hegyen, s jutottam a térbe,
mely magába zárt teljesen,
belülről jött, mélyen hatolt az oly szeretettbe,
himbálódzva csúszkált keresztül mindenem.
Közel, nagyon közel voltam. Még kezem
se reszketett, csupán
lehetőség volt, kihasználatlan,
magammal szemben is, csak
azt mondhattam, igen, mondd végre, mondd: Én
melletted álltam, te
nem láttál engem.*

*És most áramlanak az álmok,
mint a kád vízörvénye,
te öblítéd le. Meglehet,
eltűnik minden, az est fényei, a város,
a színek, az utca horizontja,
a vizek hintázó hídjai.
Minden híd határ, a vízzel
alkot keresztet: Ilyen közel
voltunk mi is. Amikor vágyhoz
kötötten, leláncolva,*

annak terhét hordom, mi nem enyém,
magam is hordozom, és legyőzöm.
Önmagam? Csak elkerülhetem,
de visszatérek mindig és mondom,
most maradok. De ezúttal
kiszárad mögöttem a folyó, s alján
ott vannak a neked küldött kövek.

Tegyen becsessé a vágy. Hozzá az álom
útja vezet: te tetted tönkre, ezt
kell mondanom, ennyit vihetek csak
hozzád tovább, át az ajtón. Ha majd
évek múltán felnyitod ezt a levelet,
álarcként szakítod ki belőlem
a véleményt, a kövek arcát: Igen,
én vagyok az, akit tönkretettél. Meglehet,
csak feltenném
a kérdéseket, te meg válaszolnál: igenekkel és nemekkel.
Igent mondanál a kövekre s a vízre,
a levelekre nemet, nemet még arra is, ami
a szóban személyes, amin át létezem,
ami vagyok. És itt megszűnnek a képek,
személyes lesz minden. De van valami,
legyen bár gondolat vagy
bármilyen más, ami nem szűnik meg,
míg azt nem kérdezem: mit rejt,
hogyan az, mit mondhatok,
csupán csak önmaga?

Lehet, emelkedik megint,
mint két kar lendül meglehetjeivel
a némaság felé: a semmi
filozófiai oldala. Egy hely, az a hely, egyikük
rejtje előled a másikat, de te mindkettőt elhagyod,
mert bennmaradsz. De én, én nem megyek oda.
Bár egy öreg, sötét szék vérezni kezd,
bár virágok nevetik mögöttem
a „vágyat”, bár földdé válnak a szőnyegek,
vízzé lesznek, hiába, be mégsem megyek.
Visszatérek, ennyi történik,
menj, visszatér, megtörténik,
hálás vagy, elfogadsz
mindent, egy hangkép, önmagadé
meg az első és utolsó alkalomé, hogyan,
miért történik mindez. De
be nem megyek.

Meglehet, feliratként

dőlnek feléd kettős szavai:
Nem nyelv, de a nyelvben lakozik.
Egy mindenkiért, úgy kellett volna mondanod,
akár a kőnek. Rajta a neved.
A kezében por, hamu talán.
Szagolod: Hamu. Csak csendesen
az ajtóknál, nehogy a ruhádra
szóródjék; nyirkosság és penész. Egy
apró sötét levél-szobor körül
keringsz csupán.

Állandóan elhatárolódom, az ígéret
állandóságával, a három nyílt formától,
amit tanulnom kéne: ütést mérni az érzelem terére,
meghalni, de csak egy pillanatra,
fennhangon beszélni önmagammal, hogy emlékezzem,
ki vagyok, vágy nélkül nézni, egy testet szeretni,
mint szövak képet, hisz csak
kép, semmi más, a lemondás csírája,
és hagyni kéne azt is, hogy a szerelem kicsússzon a
kezem közül, elmélyülten
megtenni egy lépést, csak visszafelé, és aztán folytatni,
önmagam emléke, a tudatlanság
vezérli: Szükségszerű? Az elkövetkezendő
mint a minden? A minden, ami tükörben nézi
önmagát, hová gyöngyözik a víz? Az eső
elmosza a színeket, s mintha olyanért
sírna, akit ismertem én is? A mély
meleg magány, kifáraszt
és magához húz? Kérdés, bizonytalan
és el is hangzott már:
Most történik épp?
Ez az?
Lehetséges?

Torzó

Alak, folyó,
alattad sustorog
s benedvesít. Igen,
mozgás, az egyetlen,
egy érzést
indított el,
és eljutottál

*a vízhez, hová minden víz
elér, hol egységet
alkot: víz,
a testé, a tengeré,
a felhők
vize: nem vagy
egyedül.*

Válasz

*Álmodoztak napjaid, mosolygós
ajkakkal jöttek-mentek
boldogok voltak, ha jöttek,
ha mentek, bezárultak megint*

*volt másnap s áramló szellő
gyűltek a felhők, fölfelé tört a víz
és feltárult előtted az örök ismétlés,
mert meglelted a szót, a tiéd*

*beljebb s beljebb
légy szemben önmagaddal
csak visszaverődő magány*

*találkozz egy másikkal
és kezd elölről, egészen
előlről képmásodat*

Napló

(részletek)

*11.18.
Pillangók nyiladoznak
feketén a szélben.
Téged figyel lenn
kezeből a víz.
Az álomba rejtőzöl.
De mégsem tűnik el.*

12.6.

Nézed önmagad, akárha arc
emelné a testet,
belenyílik a térbe,
ó, a tér, a ház.
A test, a fény. A testek, a fények.
Ó, te átkelsz a téren,
a hosszú álmon, s a másik
oldalra érsz
(álom: fényajtó,
házát vízből építették).
Csak a magány odabenn, sorvadozik
a szerelem. Feléd kiáltanak:
Távozz e térből, légy valaki más.

12.15.

Almákat ragyogtat a fagy,
házak örvénylenek a hóban.
Fölötted a madár nyitotta ég.
A nyomok hátul a feledés jelei
meg a fényé s a szerelemé,
a fényé, a napoké. És a szavaké,
azok hordják tüzedhez
a fát.

12.17

A beteljesedést kéred csupán
(beteljesedés: meglelve általad,
majd újra egy másik által)

12.28

Felcserélődtök a szerelemben
s nem tudjátok végül,
ki kicsoda.
Ez is a másiknak
íródott, aki voltál.

Bogdán Ágnes fordításai

Rekviem for en tysk digter, Dagbog (11.18., 12.6., 12.17., 12.28.), Torso, Replica.
Erindringsdigte 1988. / Emlékversek verseskötet 1988.
Gyldendal København

Niels Frank 1963-ban született, költő, esszéista, a kortárs dán irodalom meghatározó alakja. 1985-ben jelent meg első verseskötete *A pillanat* címmel.

Első köteteinek legfőbb tartalom- és formaépítő elve a szuggesztív ismétlés. A nyolcvanas évek verseire jellemző feszes forma a kilencvenes években fellazul, a szerző a különböző formák, átmenetek, álarcok és a metafora által kínált lehetőségek felé fordul.

A kezdeti közvetlen, intim beszédmód fokozatosan érvényét veszti, amikor a lírai alany számára nyilvánvalóvá válik az én szétszóródásának, felbonthatóságának a tapasztalata. A közvetlen beszédet egy reflektáltabb, közvetett beszédhelyzet váltja fel.

Niels Frank tudatosan a megelőző költői nyelvekből építkezik, első köteteiben közvetve-közvetlenül jelen vannak a modernista elődök, főként Rilke, akit később – az esszékötetekben – olyan szerzők és művészek váltanak fel, mint Stevens, Cezanne, Duchamp, Woolf, Genet és Rimbaud.